

[Gert Petersen.]

vi er enige i. Jeg tror, det vil være praktisk som udgangspunkt for en drøftelse af den udenrigspolitiske situation, som den tegner sig i disse kritiske tider, ligesom at gøre op, hvad det er for en grundbetragtning, man går ud fra. Der er stor fare for, at den udenrigspolitiske debat bliver ideologiseret, det vil sige, at den bliver præget enten af en østlig eller vestlig ideologi, og det fører meget ofte til, at kendsgerningerne bliver fortegnet. Jeg vil prøve at trække nogle linjer op, som naturligvis i vid udstrækning må stå som påstande og er åbne for diskussion, men som jeg tror nok så meget svarer til realiteterne som det, der er lagt op til fra især regeringens side.

Det forekommer os, at den tid, vi lever i, er præget af, at verden deles op i interesse-sfærer mellem to supermagter. De grænser, der adskiller dem, er ikke fastlagt uden gensidig jalousi, og opdelingen hviler aldeles ikke på kærlighed til freden og på almindelige menneskevenlige betragtninger, men på temmelig realpolitiske og kyniske overvejelser om ligevægt mellem ens egen og modpartens tilintetgørelseskapacitet. Resultatet er blevet en slags fred, som man parallelt med en tidligere fred, der ikke hvilede på raketter, for det havde man ikke dengang, men på legioners magt, kan kalde en pax americana-sovietica, en sovjetisk-amerikansk fred.

Denne form for fred har både positive og negative sider. Man må erkende, at den alvorligste konfliktfare, nemlig faren for en international atomkrig, indtil videre er forebygget. Dette er positivt, endda meget positivt. Men negativt er det, at denne amerikansk-sovietiske fred så ganske åbenbart bygger på krænkelse af den nationale suverænitet. På den vestlige halvkugle har De Forenede Stater etableret deres Monroe-doktrin, og det er meget længe siden. Senere har de i Vesteuropa udvidet den med en Truman-doktrin og i Østasien med en Eisenhower-doktrin. I Østeuropa har Sovjetunionen formuleret sin, hører jeg nu den skal hedde, Gromyko-doktrin om et såkaldt socialistisk statssamfund. Prisen for denne undertrykkelse betales af de enkelte nationer: af folkene i Latinamerika, som afskæres fra sociale fremskridt, af folkene i Østeuropa, der afskæres fra demokratiske fremskridt, og af folkene i Vietnam, som

vel må betale den tungeste told af alle. For dem er der slet ikke tale om nogen fred, men om en endeløs krig, som ikke kan tabes, fordi frihedsviljen ikke lader sig slå ned, men som heller ikke kan vindes, fordi supermagterne i enighed forhindrer det.

Af dette følger, at den form for fred, som er etableret ved denne sovjetisk-amerikanske deling af verden, kunne man kalde det, er yderst ustabil. Uanset hvor meget vi sætter fred over krig, uanset hvor megen pris vi sætter på fred, må vi erkende, at for hundreder af millioner af mennesker, ikke her i landet, men andre steder i verden, som må betale en yderst følelig pris for den fred, vi lever under, er frihedstrangen, der igen er en del af det sociale og nationale oprør, som er en helt uudslettelig bestanddel af vort samtidsbillede, så vældig, at den gang på gang bringer freden — eller rettere den form for international fred, som jeg taler om, men som naturligvis også er den eneste, vi har, og som derigennem får en vis værdi — i fare.

Dertil kommer naturligvis, at den amerikansk-sovietiske forståelse, som jeg har sagt, ikke hviler på gensidig sympati, men på gensidig frygt og hårde magtrealiteter. Det er en magt- og fredsbalance, der er opbygget på frygt, og den kan når som helst tippe over. Det kan være et lille folk langt herfra, som vælter den hårfine balance, og det kan være den fristelse, som den ene supermagt måtte blive udsat for, hvis den når den opnår et gennembrud i våbenkapløbet før den anden supermagt.

Hvilke konklusioner skal man så drage af et sådant syn på den internationale situation? Jeg vil ikke drage de samme konklusioner som de partier, der er tilhængere af Danmarks medlemskab af NATO. Et stykke vej kan vi utvivlsomt følges ad, nemlig i en konstatering af, at supermagternes gensidige frygt og deres gensidige atombevæbning i en periode har en vis krigsforebyggende virkning, men altså kun for en tid. Videre — og her skilles vi vel — er denne form for balance ledsaget af skabelsen af en slags fri jagtrevirer for supermagterne, hvor de kan træde andre nationers rettigheder under fode. Endelig — og her kan vi måske mødes igen — forudsætter en stabil fred et fundamentalt andet internationalt arrangement end det nuværende.